

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

darba ar bērniem un jauniešiem

2012. gada pārskats

Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās

RCB darbības mērķis ir kultūras vērtību saglabāšana un izplatīšana, nodrošinot bibliotekāro pakalpojumu pieejamību visiem Rīgas iedzīvotājiem. RCB mērķtiecīgi ir veidots ģimenes bibliotēkas modelis, kur katrs var saņemt viņam nepieciešamo bibliotekāro pakalpojumu, kur vienlīdz interesanti ir mazulim, vecmāmiņai, tētim, māmiņai, studentam, strādājošajam u.c., tomēr tradicionāli īpaši tiek akcentēts darbs ar bērniem un jauniešiem nozīmīgums. RCB un 26 tās filiālbibliotēkās ir 21 bērnu nodaļa, papildus tām - 4 atsevišķas telpas mazulim, 2 pusaudžiem un 3 spēlēm un rotaļām, bet tajās RCB filiālēs, kurās ir nelielas telpas, ir izdalītas bērnu zonas. Kvalitatīvi bibliotekārie pakalpojumi bērniem ir pieejami arī RCB ārējā apkalpošanas punktā Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā "Saulaino dienu bibliotēkā".

Apjomīgs pasākumu kopums, nozīmīgi finansiālie resursi 2012.gadā veltīti tam, lai veicinātu bērnu lasītprasmi, lai rosinātu lasītprasmi pusaudžiem un jauniešiem. Nozīmīgākie no tiem:

- bibliotekārā apkalpošanas darba uzsākšana renovētās telpās, kur ir izveidots bērniem atbilstošs aprīkojums un ir izvietots kvalitatīvs krājums (RCB Bērnu literatūras nodaļa, RCB Torņakalna un Šampētera filiālbibliotēkas);
- bērnu nodaļu labiekārtošana (RCB Bolderājas, Mežciema filiālbibliotēkas), jaunu rotaļlietu un galda spēļu iegāde;
- RCB bloga www.bibliotekabarniem.blogspot.com bērniem izveidošana;
- jaunu pakalpojumu ieviešana - Xbox 360 Kinect datortspēles (RCB Sarkandaugavas, Šampētera filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava"), tematiskie koferiši (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
- krājuma bērniem pilnveidošana – tematiskais kārtojums; izmaiņu veikšana elektroniskajā katalogā, norādot plaukta indeksu; izdevumu marķējums;
- daudzveidīgu tematisko pasākumu organizēšana.

Darbā ar bērniem un jauniešiem uzteicams ir vairāku RCB filiālbibliotēku paveiktais, bet īpaša atzinība pienākas bibliotekāriem no RCB Bērnu literatūras nodaļas, RCB Daugavas, Čiekurkalna, Imantas, Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkām un filiālbibliotēkām "Pārdaugava", "Vidzeme". Par profesionālu, aizrautīgu un pašizliedzīgu darbu ar bērniem un jauniešiem V.Caunes balvas saņemšanai tika izvirzīta RCB filiālbibliotēkas "Vidzeme" Bērnu nodaļas galvenā bibliotekāre D.Trakina. Atzinīgs vērtējums saņemts par vairākām RCB aktivitātēm dažādās programmās un projektos.

*Xbox 360 Kinect spēles RCB
Sarkandaugavas
filiālbibliotēkā*

*Tematiskais koferišs
meitenēm RCB bērnu*

*Bērnu nodaļa RCB Šampētera
filiālbibliotēkā*

Skaitlisko rādītāju dinamika

Skaitlisko rādītāju dinamika ir dažāda - vērojams, ka no kopējā RCB lasītāju skaita vidēji 20 % - 30 % ir bērni un jaunieši.

	2011. gads			2012. gads			Dinamika
	Kopskaits	Bērni līdz 18 gadiem	%	Kopskaits	Bērni līdz 18 gadiem	%	
Lasītāju skaits	61207	17101	28 %	61043	17143	28%	+42
Apmeklējumu skaits	971377	210490	22 %	985979	207774	21%	-2716
Izsniegums	1722346	299038	17 %	1539922	272022	18%	-27 016
Pasākumu skaits	1564	1011	65 %	1870	1186	63%	+175

Kopumā saglabājusies iepriekšējo gadu tendence – samazinās bērnu bibliotēkas apmeklējumu skaits, mazāk lasīšanai tiek ņemtas grāmatas. Vairāki objektīvi faktori ietekmē grāmatu izsniegumu samazinājumu (mācību slodzes palielināšanās, plašā interneta resursu pieejamība u.c.), tomēr ir nepieciešams veikt padziļinātu analīzi, jāmeklē pieļautās kļūdas un jācenšas tās novērst.

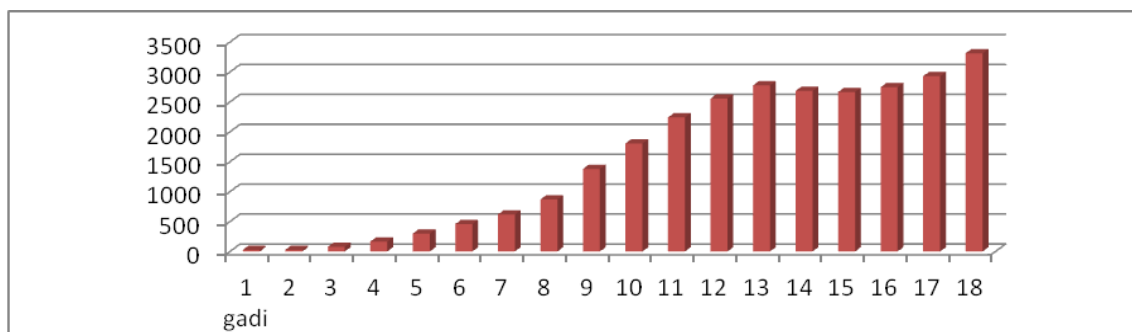
Izvērtējot RCB vienotās elektroniskās datubāzes skaitliskos rādītājus BIS ALISE, vērojams, ka lasītāju, bērnu, skaits palielinājies tajās filiālēs, kurās veikti telpu labiekārtošanas darbi, piemēram, RCB Imantas filiālbibliotēkā (+4405*), kur piedāvāti jauni pakalpojumi - Xbox 360 Kinect datorspēles RCB filiālbibliotēkā "Pārdaugava" (+985*), tematiskais kārtojums RCB Bērnu nodaļā (+2764*). Nozīmīga ir bibliotekāra profesionālā kompetence - prasme un spēja komunicēt ar bērniem un jauniešiem. Aktivizējot darbu ar bērniem, teicamus rezultātus guvuši vairāki bibliotekāri – RCB filiālbibliotēkā "Zvirbulis" (+2485*), RCB filiālbibliotēkā "Zemgale" (+2179*), RCB filiālbibliotēkā "Avots" (+1457*), RCB Biķernieku filiālbibliotēkā (+1196*), RCB Jaunciema filiālbibliotēkā (+958*).

Ievērojams visu skaitlisko datu samazinājums ir tām RCB filiālēm, kuras veica krājuma inventarizāciju, kad vairāk kā mēnesi bibliotēka bija slēgta – RCB filiālbibliotēkā "Pūce" (-2580*), RCB filiālbibliotēkā "Rēzna" (-1438*), RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkā (-915*).

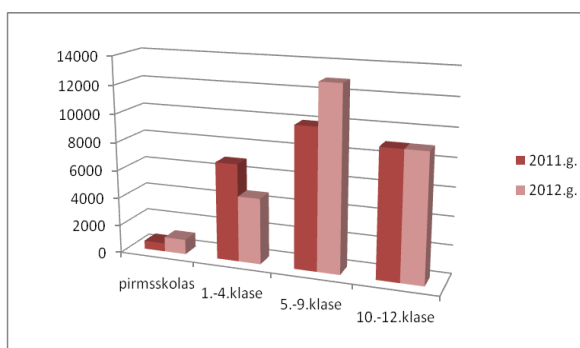
* *apmeklējumu skaits bērniem līdz 18 gadiem*

Analizējot RCB vienotās elektroniskās datubāzes skaitliskos rādītājus, vērojams:

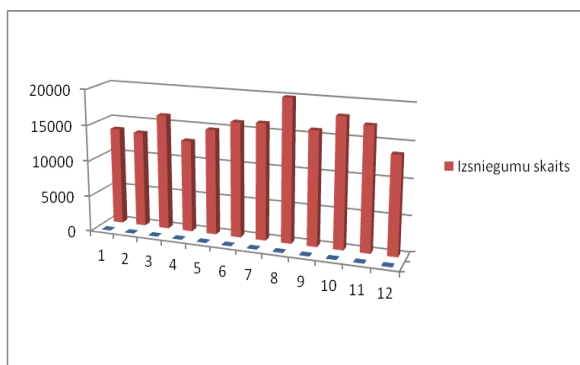
- nepieciešamība izmantot bibliotēkas pakalpojumus palielinās, bērniem pieaugot;
- 14-16 gadu vecumā (8.-9.klase) mazinās interese par lasīšanu, tātad lielāka vēriba būtu jāveltī darbam ar šo vecuma grupu;

- salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, bibliotēkās ir samazinājies 1.-4.klašu skolēnu skaits, bet palielinājies 5.-9.klašu skolēnu skaits. Lai gan skatāms neliels pirmsskolas vecuma bērnu skaita pieaugums, tomēr vēl joprojām jāveic pasākumus vecāku informēšanai par bibliotēkas pakalpojumiem;

- bērni un jaunieši visaktīvāk lasījuši vasaras (52252*) un rudens mēnešos (51047*), bet vismazāk – ziemā (40865*) un pavasarī (43768*), kas apliecina - Rīgas bērni vēlas lasīt, bet bieži trūkst brīvā laika, jo ir liela slodze mācībās, daudz laika tiek veltīts ārpusskolas nodarbībām (mūzikas, sporta skolu, brīvā laika pavadīšanas centru u.c. apmeklējums).

* *izsniegumu skaits bērniem līdz 18 gadiem*

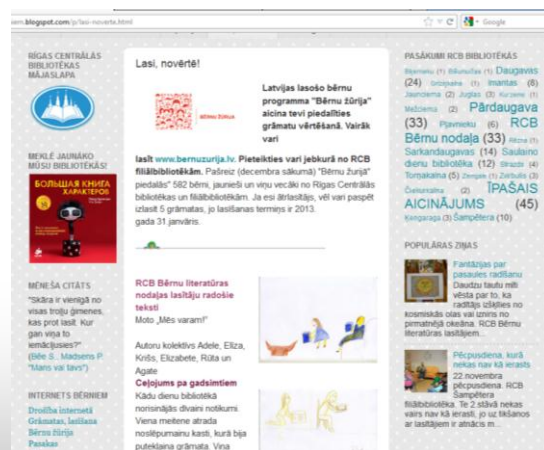
Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija

RCB metodisko un konsultatīvo darbu veic Bibliotēku dienests. Lai uzlabotu RCB darba ar bērniem un jauniešiem kvalitāti, veikti vairāki pasākumi:

- darbs ar RCB bērnu mājaslapu www.rcb.lv/kids (2012.gada janvāris-jūlijs) - materiālu izstrāde, to publicēšana (pamata sadaļām reizi mēnesī, aktuāliem pasākumiem pēc nepieciešamības), konkursu un aptauju veidošana;
- RCB bloga bērniem www.bibliotekabarniem.blogspot.com izveide, tā satura veidošana (jūlijs-decembris);
- metodisko materiālu izstrāde - "Krājuma bērniem kārtojuma principi Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās", "Informācijas veidošana Rīgas Centrālās bibliotēkas blogā bērniem www.bibliotekabarniem.blogspot.com"
- starptautisko un nacionālo lasīšanas veicināšanas programmu organizēšana, koordinēšana, vadība - "Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa", LNB lasīšanas veicināšanas programma "Bērnu žūrija";
- Rīgas iedzīvotāju iepazīstināšana ar RCB pakalpojumu klāstu bērnu svētkos Vērmanes dārzā - radošo aktivitāšu teltis "Bibliotēkas štābiņš" (02.09.2012.);
- RCB bibliotekāru informēšana par aktualitātēm darbā ar bērniem un jauniešiem nodarbībā "Inovātivi risinājumi komunikācijā un pieredzē darbā ar bērniem Latvijas publiskajās bibliotēkās" (15.11.2012.) un publikācijā "Saskarsme ar desocializētiem klientiem" (t.sk. pusaudžiem ar uzvedības problēmām) RCB izdevumā "Jaunās Vēstis";
- piedalīšanās izglītojošā seminārā publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas speciālistiem – prezentācija "Vecuma grupu atspoguļojums RCB vienotajā elektroniskajā katalogā krājumam bērniem un jauniešiem" (31.10.2012.);
- piedalīšanās profesionālās pilnveides pasākumos – konference "Latvijas grāmatniecības šodien. Problēmas un perspektīvas" u.c.
- RCB pasākumu bērniem un jauniešiem ikmēneša plānu sastādīšana;
- konsultatīvais atbalsts RCB bibliotekāriem - regulāras individuālas RCB bibliotekāru konsultācijas darba ar bērniem pilnveidošanai.

www.bibliotekabarniem.blogspot.com

RCB bloga bērniem sadaļa "Lasi, novērtē!"

Bērnu un jauniešu literatūras krājuma veidošana un papildināšana

Komplektēšanas darbs RCB notiek atbilstoši "RCB krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcijai 2008.-2012.g.". Kvalitatīva krājuma veidošanai reizi mēnesī notiek RCB Komplektēšanas padomes sēdes, kur izvērtējumam paredzēto izdevumu sarakstā ir iekļauti bērnu izdevumi pa vecuma grupām, lai katrai no tām varētu piedāvāt jaunākās literatūras klāstu. 2012.gadā iepirkti visi Latvijas lielāko izdevniecību piedāvātie izdevumi bērniem un jauniešiem latviešu valodā, veikts filiālbibliotēkās pieprasīto un trūkstozo izdevumu krievu valodā iepirkums.

Izdevumu skaita iepazīšana pēc RCB summārās uzskaites grāmatas (fiksēts tikai B un J nodaļu dailliteratūras izdevumu skaits, tāpēc iespējama tikai šo datu analīze) atklāj, ka kopumā palielinājies pirmsskolas un sākumskolas skolēnu auditorijai saņemto izdevumu skaits, ieguldīto finanšu līdzekļu apjoms. Aplūkojot jaunieguvumu procentuālo atbilstību lasītāju skaitam, vērojams - RCB ir 5729 bērni līdz 4.klasei, t.i., 9 % no kopējā lasītāju skaita (61043), šai vecuma grupai iegādāts 13 % jauno izdevumu.

	2011.g.		2012.g.		Dinamika (saņemto fizisko vienību skaits)	Dinamika (finansu līdzekļi)
	Saņemto (iepirkto) fizisko vienību skaits	Finansu līdzekļi (Ls)	Saņemto (iepirkto) fizisko vienību skaits	Finansu līdzekļi (Ls)		
Fizisko vienību kopskaits RCB	25 674	127 880,88	30910	133 331,41	+5236	+5450,53
Pirmsskolas vec. bērniem	2199	6688,71	2591 (8%*)	9393,60	+392	+274,89
1.-4.klase	1630	6004,28	1394 (5%*)	5152,05	-236	-852,23
Kopā (pirmsskolas un 1.-4.kl.)	3829	12 696, 99	3985 (13%*)	14545,65	+156	+1848,66

* % no kopējā saņemto fizisko vienību skaita

Izvērtējot krājuma bērniem kvalitāti, RCB bibliotekāri secina, ka kopumā tas ir labs un atbilstošs pieprasījumiem. Gada laikā skolēnu pieprasītākās bijušas piedzīvojumu grāmatas, "šausmenītes", grāmatas par brīvā laika pavadīšanu, eksperimentiem, detektīvi un mīlestības romāni pusaudžiem, bet mazuļu interesi piesaistījušas vizuāli spilgtas atraktīvās grāmatas ar "noslēpumiem", skaņām. Bērni vēlētos vairāk lasīt "smieklīgas" grāmatas, fantāzijas žanra izdevumus, komiksus un mangas, diemžēl latviešu valodā šo izdevumu piedāvājums ir pavisam neliels. Tradicionāli problemātiska katru gadu ir skolēnu nodrošināšana ar izdevumiem no ieteicamās literatūras sarakstiem, trūkstošas ir grāmatas krievu valodā – literatūras klasiska, grāmatas mazuļiem.

Krājuma bērniem izvietojuma pilnveidošanai 2012. gadā izveidots metodisks materiāls "Krājuma bērniem kārtojuma principi Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās", kurā ir noteikti principi izdevumu bērniem organizēšanai RCB bibliotēkās:

- komplektēšana;
- izvietojums (vecuma grupu ievērošana; krājuma izvietojuma atbilstība vieglas pieejamības principiem un estētiskām prasībām; sistemātiskais izdevumu kārtojums; krājuma bērniem neizsniežamie izdevumi; tematiskais kārtojums);
- atspoguļojums elektroniskajā katalogā BIS ALISE (plaukta indeksi);
- informatīvo norāžu un apzīmējumu (marķējumu) sistēma.

2012. gadā visās RCB filiālēs uzsākta plaukta indeksa maiņa krājumam bērniem BIS ALISE, kas tiks pabeigta 2013.gadā. Šī darba rezultātā elektroniskajā katalogā būs redzama izdevuma precīza atrašanās vieta bērnu nodaļā, kas īpaši nozīmīgi ir tad, ja bibliotēkai ir plašas telpas un/vai tās struktūrvienības atrodas vairākos stāvos; būs iespējams veikt precīzu krājuma bērniem uzskaiti (iepriekš pieejami dati tikai B un J nodaļu daiļliteratūras izdevumiem). Prognozējam, ka precīza uzskaitē un tās izpētē ļaus RCB pilnveidot bibliotekāro pakalpojumu bērniem.

Inovācija darbā ar krājumu bērniem 2012. gadā bija tematisko plauktu izveidošana. Tajos vienkopus novietoti dažādu nozaru izdevumi par vienu īpaši populāru un pieprasītu tēmu:

- "Pusaudžiem" (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava", RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka)
- "Ceļojumi" (RCB Bērnu literatūras nodaļa)
- "Pirāti" (RCB Bērnu literatūras nodaļa)
- "Vaļasprieki" (RCB Bērnu literatūras nodaļa, RCB Daugavas filiālbibliotēka)
- "Zēniem" (RCB Bērnu literatūras nodaļa)
- "Meitenēm" (RCB Bērnu literatūras nodaļa)

Izdevumi, kas novietoti tematiskajā plauktā, ir marķēti ar īpašu uzlīmi, elektroniskajā katalogā tiek norādīta precīza to atrašanās vieta. RCB Bērnu literatūras nodaļā tematiskos plauktus papildina tematiskie koferīši, kuros ievietotas grāmatas, darba lapas, rotaļlietas un dažreiz kāds kārums. Jaunie pakalpojumi ir ļoti populāri, tos atzinīgi novērtējuši arī vecāki, jo kļuvis vieglāk izvēlēties bērnam lasāmvielu. Raksturīgi, ka, izvērtējot pirmos pozitīvos rezultātus RCB Bērnu nodaļā, arvien vairākas bibliotēkas vēlas izmantot šo formu, jau uzsākta tematisko plauktu veidošana arī citās filiālēs.

Grāmatu iepazīšana (RCB Torņakalna filiālbibliotēka)

Kurš ilgāk noturēs grāmatu? (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka)

Uzziņu darbs, informācijas pakalpojumi, informācijas prasmju un iemaņu attīstīšana

RCB un tās filiālbibliotēkās skolēni un studenti ir tie, kuriem visbiežāk nepieciešama daudzveidīga un plaša informācija par kādu noteiktu tematu un kuri visvairāk izmanto dažādus avotus informācijas iegūšanai - RCB krājumu, elektronisko katalogu, datubāzes, interneta resursus u.c. Lai pilnveidotu bērnu prasmes meklēt un atlasīt, kārtot nepieciešamo informāciju, lai iepazīstinātu ar bibliotēkas pakalpojumiem un pieejamajiem resursiem, RCB tika organizētas **bibliotekārās stundas**. To sagatavošanā nozīmīgs resurss ir S. Brežinskas izstrādātais metodiskais materiāls "Tematisks plāns bibliotekārajām stundām Rīgas Centrālajā bibliotēkā", kas bieži tika izmantots nodarbībās bērniem.

Bērnodārzu bērni ekskursijās uz bibliotēku iepazīna grāmatu daudzveidību, mācījās alfabētu, piedalījās rotaļās. Sākumskolas skolēni pētīja grāmatu uzbūvi (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), tika rosināti iepazīt RCB mājaslapu un blogu bērniem – "Tavs palīgs RCB elektroniskais katalogs" un "Zvirbuļa e-māja" (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis"), "RCB mājas laba, kāda Tu esi?" (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), konkurss "Alise bibliotēkā" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka). Aizraujoša bija uzziņu literatūras izziņāšana komandu sacensībās 4 klašu grupās "Uzziņu literatūra par dabu" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka) un nodarbībās "Ar enciklopēdiju izziņāt pasauli", kur bija jāveic informācijas meklēšanas uzdevumi, iegūtos rezultātus jāprezentē citiem (RCB Grīziņkalna filiālbibliotēkā) u.c. Vecāko klašu skolēniem noderīga bija padziļinātu bibliotekāro zināšanu un informācijas meklēšanas prasmju apgūšana apmācībās "Gatavojamies zinātniski pētniecisko darbu izstrādei", kur pēc komplicētas informācijas meklēšanas bija jāveido izmantotās literatūras saraksts (RCB filiālbibliotēka "Pūce") un nodarbībās, kas veidotas sadarbībā ar SIA "Lursoft IT", par to, kā interneta vidē atrast nepieciešamo informāciju zinātniski pētnieciskajiem darbiem (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka) u.c.

Dažās RCB filiālēs lietderīga bijusi **tematisko mapju** veidošana. Mācību procesā pieprasītas bija tēmas "Gadskārtu ieražas", "Bērnu rakstnieki" (T.Jansone, A.Lindgrēna, A.Milns, M.Stāraste), "Mana Latvija" (RCB Juglas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka "Vidzeme"), "Daba" (RCB Juglas filiālbibliotēka), "Skolu formu vēsture" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka). Populāras bija tematiskās mapes par bērniem interesējošiem tematiem - "Rotaļlietu vēsture" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka), "Bārbija", "Ballīte būs!" (RCB Juglas filiālbibliotēka), "Karjera un izglītība", "Kur iet mācīties" (RCB filiālbibliotēka "Strazds") u.c.

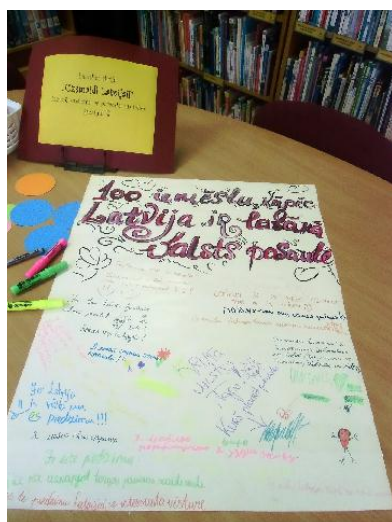
*Pirmās klases ekskursija uz RCB
Sarkandaugavas filiālbibliotēku*

*RCB filiālbibliotēkas "Zemgale"
bibliotekāru viesošanās skolā*

Lai iepazīstinātu bērnus ar jaunajiem izdevumiem, tika organizēti **jauniegvumu apskati**. Dažās filiālēs tie bija regulāri pasākumi, citās – atsevišķas informācijas dienas (RCB Sarkandaugavas, Ilģuciema, Ķengaraga filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēkas "Zemgale", "Zvirbulis"). Jaunāko bērnu literatūru iepazīt tika rosināti ne tikai mazie lasītāji, bet arī viņu vecāki un pedagogi - veidoti jauniegvumu saraksti, kas nosūtīti skolām, bērnudārziem (RCB Čiekurkalna, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas).

Ņemot vērā to, ka bērniem nozīmīga ir vizuālā informācijas uztvere, arvien biežāk RCB pasākumos tika izmantotas PowerPoint prezentācijas - par interesantākajām grāmatām (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), bibliotēku un tās pakalpojumiem (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka "Rēzna"), drošu interneta lietošanu (RCB Daugavas filiālbibliotēka un filiālbibliotēkas "Vidzeme", "Strazds"), bibliotēkas novadu-apkaimi (RCB Bišumuižas, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas), latviešu tautas tradīcijām (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), Latvijas vēsturi (RCB Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas). Bērnu interesi saistošas bijušas arī prezentācijas - "Dažādu tautu Jaungada tradīcijas" (RCB filiālbibliotēka "Strazds"), "Ziemassvētku atklātnes", "Rakstnieks Viks" (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), kā arī RCB Imantas filiālbibliotēkas veidotās tematiskās prezentācijas.

*Akcija "Uzsmaidi Latvijai"
RCB Daugavas
filiālbibliotēkā*

*Konkurss RCB filiālbibliotēkā
"Pārdaugava"*

*Sarkanbaltsarkanā nedēļa RCB
Pļavnieku filiālbibliotēkā*

Konkurss RCB Imantas filiālbibliotēkā

Bibliotēkas lasītāju interešu izpēte

Lai noskaidrotu lasītāju intereses, apmierinātību ar bibliotēkas pakalpojumiem un to kvalitāti, 2012. gadā RCB veikti vairāki lokāli pētījumi:

- lasītāju viedokli par pasākumu kvalitāti izzināja RCB filiālbibliotēkas "Pārdaugava" bērnu literatūras nodaļas bibliotekāri. Aptaujas dati atklāja, ka viena mēneša laikā bērnu pasākumus ir apmeklējuši 37 bērni, no kuriem 21 tos vērtē ar atzīmi 10 un norāda, ka mainīt pasākumu norisē nevajag neko. Noskaidrots, kādās aktivitātēs bērni vēlētos piedalīties - konkursos, sacensībās un rotaļās. Lielākā daļa aptaujas dalībnieku gribētu tikties ar latviešu bērnu grāmatu autoriem.
- RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā tika izzināti bibliotēkas lietošanas mērķi un lasīšanas paradumi. 75% no aptaujajajiem bērniem vecumā līdz 16 gadiem bibliotēku apmeklē, lai lasītu grāmatas, 18% lasa periodiskos izdevumus, 53% izmanto datorus. Lielākā daļa (51%) grāmatas no bibliotēkas ņem mācībām, bet datori biežāk tiek lietoti saziņai ar draugiem (e-pasts, skype, sociālie tīkli) – 59%, informācijas iegūšanai – 47% un izklaidei, spēlēm – 45%.
- aptaujā par lasīšanu RCB filiālbibliotēkā "Zvirbulis" tika noskaidrots: ko bērni visbiežāk lasa - žurnālus, daiļliteratūru, nozaru literatūru; kur lasa - mājās, bibliotēkā; kāpēc lasa - lai iegūtu informāciju un tāpēc, ka nav ko darīt, dažiem patīk lasīt; kad lasa - vakaros brīvajā laikā, vasaras brīvlaikā, arī naktī.

Bērni labprāt piedalās nelielās ekspresaptaujās:

- "Kāpēc Tu lasi?" (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka) – lasīšana veicina attīstību, palīdz mācībās, dod iespēju uzzināt kaut ko jaunu, veicina vārdu krājuma un pareizrakstības izkopšanu u.tml. Gandrīz neviens bērns nebija atbildējis, ka lasa tāpēc, ka tas sagādā prieku vai ka lasīšana ir izklaide (!)
- "Trīs lietas : 3 labas un 3 sliktas lietas bibliotēkā" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka)
- "Kā tu mācījies lasīt?" (RCB Bērnu literatūras nodaļa) – saņemtas vairāk kā 100 atbildes
- "Vai tu drīkst apmeklēt bibliotēku? Kāpēc?" (RCB Bērnu literatūras nodaļa), kur viedokļi dalījās gandrīz vienlīdzīgi – "Jā. Jo bērniem un cilvēkiem tie ļoti patīk!"; "Nē. Bet tikai tāpēc, ka viņi neprot lasīt!"
- "Par ko vēlies kļūt? Ar kādu profesiju pārstāvjiem vēlies tikties bibliotēkas pasākumos?" (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava")
populāras profesijas ir mākslinieki, mūziķi, datorspeciālisti, programmētāji, veterinārārsti, ugunsdzēsēji, policisti.

Aptauja RCB Bērnu literatūras nodaļā

Pasākumi dažādām vecuma grupām

Izvērtējot pasākumu kopumu bērniem un jauniešiem jāsecina, ka tas ir bijis ļoti intensīvs – RCB organizēti **1870** pasākumi, no tiem bērniem - **1186** (t.i. **63%**). Informācija par pasākumiem bērniem un pusaudžiem ir pieejama RCB blogā bērniem www.bibliotekaberniem.blogspot.com, kur ir lasāmi īsi interesantāko pasākumu apraksti, aktuālie aicinājumi piedalīties aktivitātēs, visu RCB pasākumu bērniem kalendārs utt.

Analizējot paveikto, vērojams, ka popularitāti guvuši jauni pakalpojumi un pasākumu formas:

- Xbox 360 Kinect spēles, kuras vienlīdz aizrautīgi spēlē gan bērni, gan pieaugušie, ne reti spēlē iesaistās visa ģimene. Azartiski un jautri ir bijuši bibliotēku organizētie Xbox 360 Kinect turnīri;
- dzimšanas/vārda dienas svinības bibliotēkā, kur gaviļnieku sveic draugi, bet bibliotekāri piedalās aktivitāšu organizēšanā, vecāki - sarūpē cienastu ciemiņiem. Piemēram, vārda dienas svinības RCB Bērnu literatūras nodaļā, kur rotaļas, dejas, dziesmas mijās ar apsveikumu veidošanu, ar veltījumu gaviļniecei – improvizētu teātra izrādi;
- brīvprātīgo līdzdalība pasākumu rīkošanā un vadīšanā ("Saulaino dienu bibliotēka", RCB Juglas, Mežciema, Ķengaraga filiālbibliotēkas);
- arvien aktīvāk RCB filiālbibliotēkas sadarbojas ar dienas nometņu Rīgā organizatoriem, piedaloties brīvā laika organizēšanā vasaras un rudens skolas brīvlaikā – viktorīnu veidošana, tematisko pasākumu novadīšana (RCB Bērnu literatūras nodaļa, RCB Juglas, Torņakalna filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Kurzeme");
- raksturīgi, ka kopš 2011. gada, kad tika realizēta radošo nodarbību programma "Ideju fabrika grāmatā", aizsākta aktīva pasākumu rīkošana visiem interesentiem (iepriekš bibliotēku pasākumi galvenokārt tika organizēti klašu kolektīviem vai bērnodrāza grupām), tāpēc kopumā 2012. gadā pasākumi bērniem RCB iedalāmi divās lielās grupās:
 - pasākumi visiem interesentiem – interešu grupu darbs;
 - pasākumi klašu kolektīviem, bērnodrāzu grupām.

Brīvprātīgo palīgu nodarbības RCB ārējā izsniegšanas punktā "Saulaino dienu bibliotēka"

Vārda dienas svinības RCB Bērnu literatūras nodaļā

2012.gadā RCB aktīvi iesaistījās dažādās nacionālajās un starptautiskajās lasīšanas veicināšanas programmās. Nozīmīgākā un vērienīgākā ir LNB lasīšanas veicināšanas programma **”Bērnu un jauniešu žūrija 2012”** (”Bērnu žūrija”), kurā piedalījās RCB Bērnu literatūras nodaļa un 20 filiālbibliotēkas (no 26), citas RCB filiālbibliotēkas programmā iesaistījās netieši, nodrošinot pakalpojumu – pieejamību ”Bērnu žūrijas” grāmatām. Līdzdalību programmā, aizpildot ekspertu līgumus, 2012.gadā pieteikuši 582 bērni, jaunieši un viņu vecāki. Līdzīgi kā iepriekš, ”Bērnu žūrijas” grāmatu kolekcija tika nodrošināta visās RCB filiālbibliotēkās. Lai rosinātu bērnu interesi, tika izvietoti informējošie plakāti, ar grāmatu kolekciju iepazīstināja izstādes, regulāri tika rīkoti tematiskie pasākumi. Ņemot vērā to, ka RCB ”Bērnu žūrija” galvenokārt iesaista individuālos dalībniekus, ne reti veidojās domubiedru grupiņas, kas vēlējās tikt – veidojās ”Bērnu žūrijas” klubiņi : RCB Bērnu literatūras nodaļā (tikšanās divas reizes mēnesī), RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā (viktorīnas, kopīgs Latvijas Leļļu teātra izrādes apmeklējums, dalība „Lielajos lasīšanas svētkos”), RCB Mežciema filiālbibliotēkā (”Bērnu žūrijas” grāmatu skaļā lasīšana, izteiksmīgākās lasīšanas sacensības, sarunas par grāmatām, ekskursija uz Rīgas Motormuzeju), RCB Pļavnieku filiālbibliotēkā (kopīga baiļošanās un tikšanās ar bērnu spoku stāstu apkopotāju Māri Runguli), RCB filiālbibliotēkā ”Avots” (TOP grāmatas noskaidrošana, viktorīna, fragmentu skaļie lasījumi) u.c. RCB ir lasītāji, kas katru gadu piedalās programmā un gaida lasīšanas maratona ”startu”, bet līdzdalībai programmā tiek pulcēti arī jauni dalībnieki – šajā gadā tie bija bērni, kuru dzimtā valoda ir krievu (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka) un Rīgas Lietuvišu vidusskolas skolēni (RCB Daugavas filiālbibliotēka). Labprāt kolekcijas grāmatas iepazīna ”Vecāku žūrijas” dalībnieki.

RCB bibliotekāri atzinīgi vērtē šo programmu. Pateicoties programmas rīkotāju aktivitātēm, publiskajā telpā vairāk kā iepriekš risinājās diskusijas par lasīšanas nozīmību. Nozīmīga un svarīga ir bibliotēku nodrošināšana ar publicitātes materiāliem, bet bērniem, programmas dalībniekiem prieku sagādāja jaukās balviņas – aprocītes. Paldies programmas organizatoriem!

Interesanti pasākumi:

- ”Bērnu un jauniešu žūrija – vārti uz aizraujošu pasauli” – ekspertu tikšanās ar žurnāla ”Avene” fotogrāfu V.Minkovu un žurnālisti Aneti Valdovsku, kas ir bijuši filiālbibliotēkas lasītāja un ”Bērnu žūrijas” eksperte programmas sākuma gados. Pasākumā risinājās sarunas par grāmatām un programmu, lai veidotu publikāciju žurnālā ”Avene” (RCB filiālbibliotēka ”Zemgale”).
- ”Readers are leaders!” – prezentācija par ”Bērnu žūrijas” programmu, tikšanās ar dzejnieci Ivetu Ratiniku, saruna par lasīšanu un dzeju, interesantākajām grāmatām, loterija ar mīklu minēšanu (RCB Šampētera filiālbibliotēka).

RCB Bērnu literatūras nodaļas žūrijas eksperti ciemojas A.Upīša muzejā

RCB Šampētera filiālbibliotēkas ”Bērnu žūrijas” ekspertu grupa

”Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļā” piedalījās RCB Bērnu literatūras nodaļa un 9 filiālbibliotēkas. Atbilstoši gada tematam ”Daudzveidība Ziemeļvalstīs” grāmatu fragmentu skaļos lasījumus papildināja diskusijas par dažādo, atšķirīgo, citādo cilvēkus, bet atraktivitātei - ”Mēmais šovs”, mīklu risināšana (RCB filiālbibliotēka ”Vidzeme”), zīmējumu veidošana, radošā darbnīca (RCB filiālbibliotēka ”Zvirbulis”), grāmatas nobeiguma sacerēšana (RCB Šampētera filiālbibliotēka) u.c.

Interesanti pasākumi:

- ”Bērnu žūrijas” klubiņa iesaistīšanās Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas pasākumā ”Krēslas sveiciens ziemeļniekiem” – lasījums, sarunas par autoriem, kuri ir dzimuši Ziemeļvalstīs un viņu darbiem, apsveikumu rakstīšana un zīmēšana tiem, kuri dzimuši novembrī, šo apsveikumu nosūtīšana ar Facebook starpniecību uz Igauniju, Somiju un ASV (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
- ”Dažādība Ziemeļos” - diskusija ”Kāpēc man būtu jālasa?”, stāstījums par Ziemeļvalstu Bibliotēku nedēļas tradīciju un Ziemeļvalstu populārajiem autoriem, viņu grāmatu varoņu atšķirību saskatīšana, grāmatas fragmenta skaļā lasīšana un izspēlēšana lomās, origami rokdarbu ”Šurumburummeža iemītnieki” veidošana (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka)

UNESCO lasīšanas veicināšanas programmas **”Stāstu bibliotēka”** ietvaros notika stāstīšanas pasākumi par bērniem interesējošām tēmām (norises dabā, brīvā laika pavadīšanas veidi u.c.) RCB Bišumuižas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā ”Strazds”.

Akcijā **„Pasaulē t@vā bibliotēkā – UNESCO Pasaulē mantojuma izziņošana”** piedalījās RCB filiālbibliotēkas ”Strazds” lasītāji, kur pēc informācijas meklēšanas par izvēlētajiem objektiem - Stounhendža (Lielbritānija) un Pokaiņi (Latvija) risinājās diskusijas, meklējot kopējo un atšķirīgo, tika izveidots plakāts.

Aktuāli vēl joprojām ir pasākumi par drošu interneta lietošanu bērniem - organizēti pasākumi Net Safe Latvia konkursa ietvaros **”Radošais pasākums par drošību Internetā manā bibliotēkā - 2012”** (RCB filiālbibliotēkas ”Pārdaugava”, ”Strazds”).

RCB Bērnu literatūras nodaļa un 5 filiālbibliotēkas piedalījās biedrības **”Cita Rīga”** spēlē projekta **”Gadsimtu pieskārieni Rīgai”** ietvaros, kur dalībniekiem, pusaudžiem, noteiktā laika intervālā pēc dotās kartes bija jāatrod bibliotēka, jāizpilda bibliotekāru sagatavotie uzdevumi – grāmatu un informācijas meklēšana.

Grāmatas lasījums RCB filiālbibliotēkā ”Pārdaugava”

Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa RCB Šampētera filiālbibliotēkā

Interešu grupu darbs

2012.gadā nozīmīgs RCB darbības virziens, strādājot ar bērniem un jauniešiem, bijis **interešu grupu darbs**. Gandrīz visās RCB filiālēs tika organizētas regulāras vai atsevišķas nodarbības, aicinot tajās piedalīties visus interesentus. Parasti pasākumu norises laiks – skolas brīvlaiki, darbdienu pēcpusdienas, kad bērni beiguši mācības skolā, arvien biežāk aktivitātes tiek organizētas sestdienās (RCB Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas). Pasākumi, kuros var piedalīties jebkurš, ir populāri. Daudziem bērniem bibliotēka kļuvusi par pulcēšanās vietu, kas apliecina - viņiem te ir interesanti. Nodarbību visiem interesentiem organizēšanā izmantotas daudzveidīgas pasākumu metodes un formas:

- **radošās nodarbības**
 - RCB telts "Bibliotēkas štābiņš" bērnu un jauniešu pasākumā "Nāc un piedalies" Vērmanes dārzā (02.09.2012.), kur darbojās četras radošo nodarbību komandas: "Sasien mēli pušķītī" - ātrie dzejoļi, mēles mežģī, burtu blēņas (RCB Bērnu literatūras nodaļa); "Pirātu ballīte" - spēles un rotaļas ar veco pirātu Džeku, stilista padomi (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"); "Es savu varoņu grāmatās" - jautrais Body Art, kā Tu izskatītos savas mīlākās grāmatas lappusēs (RCB Daugavas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka "Pārdaugava"); "Grāmatu varoņu karuselis" - karuseļa izgatavošana, mēmais šovs (RCB Šampētera filiālbibliotēka);
 - regulāras tematiskas nodarbības – reizi nedēļā RCB filiālbibliotēkā "Vidzeme", reizi mēnesī RCB Bērnu literatūras nodaļā, 20 meistarklases RCB Ķengaraga filiālbibliotēkā, pastāvīgas nodarbības RCB filiālbibliotēkā "Zvirbulis";
 - radoši darbi, pārgērbsšanās, eksperimenti pasākumos "Tupeļu parāde", "Vulkāna izvirdums Pārdaugavā", "Čūsku saiets", "Panckošanās, gaidot Mārtiņu" u.c. (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava");
 - apkaimes maketu veidošana "Mana skaistākā vieta Jaunciemā" un "Mana skaistākā vieta Čiekurkalnā" (RCB Čiekurkalna un Jaunciema filiālbibliotēkas);
 - burvestības (ķīmijas) triki un citi eksperimenti pasākumu ciklos "Čaklām rokām, asam prātam" un "Pie izgudrojumiem caur eksperimentiem" (RCB Daugavas filiālbibliotēka);

*Radošā darbnīca "Pirātu ballīte"
Vērmanes dārzā*

*RCB "Bibliotēkas štābiņš" Vērmanes
dārzā*

- rokdarbi no dažādiem materiāliem – dabas veltes (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka "Avots"), zeķu, cimdu pārvērtības (RCB filiālbibliotēka "Strazds"), pogošana – darbiņi no pogām (RCB Bišumuižas filiālbibliotēka), papīrs, origami ("Saulaino dienu bibliotēka", RCB filiālbibliotēka "Strazds" un Biķernieku, Mežciema filiālbibliotēkas) u.c;
 - radošas darbnīcas kopā ar māksliniekiem – Sarmu Geku, Ievu Bondari u.c. ("Saulaino dienu bibliotēka");
 - gadskārtu svētku radošas darbnīcas (RCB filiālbibliotēka "Pūce") u.c.
- **akcijas**
 - vasaras lasīšanas akcija "Grāmattārps" - par katru izlasīto grāmatu pienācās tārpiņa viens posms – krāsains papīra aplītis. Liekot aplīti aiz aplīša, pie sienas tika "audzēts" tārpiņš. Akcijas uzvarētājs bija garākā tārpiņa īpašnieks, kurš noslēgumā saņēma balvu - rotaļlietu tārpiņu (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava");
 - "Atved draugu, te ir interesanti!" - ja bērns atveda uz bibliotēku līdz draugu, kurš pierakstījās bibliotēkā, tad abi saņēma balvu (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka);
 - "Draudzēsīsimies!" – pasākums, uz kuru bērni tika aicināti nākt ar saviem mazākajiem radniekiem un draugiem (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme");
 - "Pastāsti man dzejolīti!" – akcija, kas veltīta dzejas dienām - ja bērns atnāca uz bibliotēku laikā no plkst. 16.00 līdz 17.00 un noskaitīja dzejoli, tad saņēma balvu (RCB Jaunciema filiālbibliotēka);
 - "No rokas rokās" - mācību grāmatu un ieteicamās literatūras maiņa (RCB Grīziņkalna filiālbibliotēka);
 - "Uzsmaidi Latvijai!" – bērni un vecāki zīmēja smaidiņus, kuri tika pievienoti Latvijas kartei (RCB Daugavas filiālbibliotēka);
 - "Nezināmā grāmata" – aizlīmētā aploksnē lasītājam tika izsniegta grāmata kopā ar maziņu dāvaniņu, pēc grāmatas izlasīšanas - sarunas par to, kas patika, kas nē (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme");
 - "Nost ar dress code!" - bibliotekāru pārvērtību diena, kur dienas garumā lasītājus apkalpoja Zaļā dāma, Sivēns, Pirāts, Lapsa un Burvju feja (RCB Bērnu literatūras nodaļa) u.c.

"Tupeļu parāde" RCB filiālbibliotēkā "Pārdaugava"

Profesora jautrie eksperimenti RCB Daugavas filiālbibliotēkā

- **viktorīnas, mīklas**
 - regulāras aktivitātes - reizi nedēļā tematiska "Mīklu un jautājumu diena" RCB filiālbibliotēkā "Vidzeme", reizi 2 mēnešos rakstiskas viktorīnas par kādu notikumu vai jubilāru šajā laikā, piemēram, "A.Lindgrēnas tēlu pasaulē", "Rīgas ZOO -100" u.c. RCB Jaunciema filiālbibliotēkā;
 - "Mana zeme - Latvija" - mēneša garumā bērni bibliotēkā meklēja atbildes uz jautājumiem, aizpildot darba lapas (RCB Biķernieku filiālbibliotēka);
 - tematiskas viktorīnas - Ē.Kestners (RCB Bolderājas filiālbibliotēka), A. Brigaderes luga "Sprīdītis" (RCB Biķernieku filiālbibliotēka), "Vai pazīsti multenes?" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka), "Zīni un mini Vārnu ielu" (RCB Grīziņkalna filiālbibliotēka), "Dzīvnieki rekordisti" (RCB Daugavas filiālbibliotēka), "Kurš gan zvirbuli nepazīst?" (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis") u.c.

- **citas formas**
 - bērni spēlē teātri – "Ziemassvētku ludziņa" (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava"), "Pepija Garzeķe" (RCB Mežciema filiālbibliotēka), "Vecīša cimdīņš" u.c. (RCB Juglas filiālbibliotēka);
 - atraktīva spēle "Sūnu ciema zēni" (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
 - sacensības : turnīrs "Akmens-šķēres-papīrīts", basketbola turnīrs, šaha un dambretes čempionāts (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava"); spēles un sacensības svaigā gaisā "Nāc ar mani delverēt!", šaha un dambretes turnīri, jautras stafetes (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka); "Sestdienas galda spēļu stunda bibliotēkā" un dambretes turnīri (RCB Bolderājas filiālbibliotēka);
 - klade "Kaut ko labu", kur jāieraksta, kas patika bibliotēkā konkrētajā nedēļā (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
 - "Mūsu pasts rullē!" – pastkastīte lasītāju savstarpējai sarakstei, vēstuļu rakstīšanas prasmes apgušana (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka)
 - "Pa Daugavas promenādi ar skrituļslidām" (RCB Daugavas filiālbibliotēka) u.c.

- **lasītāju klubi**
 - "Bērnu žūrijas eksperti" (skat. "Pasākumi dažādām vecuma grupām");
 - "Vides eksperimenti" - reizi nedēļā interesantas nodarbības bērniem sadarbībā ar Rīgas Dabas zinību skolu (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava" un Juglas, Šampētera filiālbibliotēkas);
 - "Burtu pavēlnieki" – divas reizes mēnesī radoša literatūras stunda RCB Bērnu literatūras nodaļā;
 - "Kinderei 2012" vācu valodas klubiņš - tematiskas nodarbības bērniem (3-10 g. v.) RCB Bērnu literatūras nodaļā;
 - "Lote" latviešu valodas klubiņš pirmsskolas vecuma bērniem RCB Juglas filiālbibliotēkā;
 - "Bibliotēkas draugi" - aktīvu skolēnu, domubiedru, grupa, kas ir vairāku pasākumu bibliotēkā organizatori – "Mājas mīluļu diena", "Gardēžu diena" u.c. RCB Mežciema filiālbibliotēkā;

- "Lasītāju klubiņš", kura dalībnieki tikās divas reizes mēnesī RCB filiālbibliotēkā "Rēzna"
- **filiālbibliotēku sadarbība**
 - lasītāju grupa/klubiņš dodas iepazīt citas RCB filiāles, to lasītājus - RCB Jaunciema un Sarkandaugavas filiālbibliotēku lasītāji ciemojās RCB Bērnu literatūras nodaļā; RCB filiālbibliotēkas "Rēzna" lasītāji kā skatītāji piedalījās Ziemassvētku sarīkojumā RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā;
 - filiālbibliotēku komandu sacensības – pasākums "Baltais prieks", kur sacentās četras komandas : "Baltās putas" (RCB Daugavas filiālbibliotēka), "Baltais zvirbulis" (RCB filiālbibliotēka Zvirbulis), "Baltais porcelāns" (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), "Baltais āboliņš" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka);
 - filiālbibliotēku bibliotekāru kopīgi rīkoti tematiskie pasākumi : "Baiļu vakars" – masku balle, šausmu stāstu lasījumi tumsā ar lukturiņiem, spēles- priekšmetu minēšana, mūmijas u.c. (RCB Daugavas un Pļavnieku filiālbibliotēku bibliotekāru sadarbība); izklaides pasākums "Atraujiet vaļā emociju slūžas!" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēkas un filiālbibliotēkas "Zvirbulis" bibliotekāru sadarbība) u.c.

Interesanti pasākumi:

- "Baltā nakts : Ar mammu un tēti uz bibliotēku!", kas notika no plkst. 20.00 līdz 23.00 RCB Bērnu literatūras nodaļā. Pasākumā vēlīnajiem apmeklētājiem bija iespēja malkot karstu šokolādi (mundrumam!) un iegūt pārsteiguma balvu tad, ja apmeklētas visas RCB nodaļas, saņemti 3 zīmodziņi un pasacīta parole: "Šokolāde". Bet atmiņai par pasākumu – grāmatzīmes saņemšana, uz kuras attēlota 18.gs. šveiciešu mākslinieka Ž.E.Liotēra slavenā darba reprodukcija "Šokolādes meitene"
- RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas lasītāju viesošanās RCB Bērnu literatūras nodaļā, kad ciemiņus sagaidīja Lasītprīka un Dzimšanas dienas fejas, kurām piemīt burvju spējas. Fejas bērnus aizveda uz "Dzejasblēniņu", kur no diviem dzejoļiem bija jāveido viens, nolasot pa rindiņai no katra, tā, lai sanākt pavisam cits teksts un saturs. Vēlāk visi devās uz "Leiputriju", kur bija jāatšifrē pasaku nosaukumi, piemēram, "Pele postalās" ("Runcis zābakos"), "Lauku sieva zem ķirbja" ("Princese uz zirņa") u.c., cienāšanās notika improvizētā kafējnicā "Gadalaiki".

Klubiņš "Burtu pavēlnieki" RCB Bērnu literatūras nodaļā

Vācu valodas klubiņš "Kinderei" RCB Bērnu literatūras nodaļā

Diferencēta lasītāju grupu apkalpošana

Pirmsskolas vecuma bērni

Regulāras attīstošas un izglītojošas programmas pirmsskolas vecuma bērniem tika organizētas gan RCB filiālbibliotēku telpās, gan arī bērnudārzos – "Kāpēcīšu skola" 4 grupām, katrai reizi nedēļā (RCB Imantas filiālbibliotēka), "Ziņkārīgie kāpēcīši", tikšanās 2 reizes mēnesī (RCB Bolderājas filiālbibliotēka), "Bērnu rīti" (RCB Mežciema filiālbibliotēka), "Lasīšanas darbnīca" (RCB Bērnu literatūras nodaļa), regulāras tematiskās nodarbības (RCB Sarkandaugavas, Ķengaraga filiālbibliotēkas) u.c. Strādājot ar mazuļiem, populāri bija priekšā lasīšanas pasākumi, kas tika papildināti ar viktorīnām, radošām aktivitātēm, ludziņu iestudēšanu, pasaku spēlēm. Pasākumos izmantoti gan dažādi kostīmi – lapsiņa (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), feja (RCB Bērnu literatūras nodaļa), lācis (RCB Šampētera filiālbibliotēka), Malvīne (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka) u.c., gan rokas lellītes (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka). Pozitīva pieredze gūta, grāmatu skaļo lasījumu mazuļiem uzticot bērnu vecākiem (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka).

Interesanti pasākumi:

- "Jautrā viesošanās kopā ar Vinniju Pūku", kur bērnu galvenais uzdevums - apciemot Pūka draugus un sameklēt pazudušo medus podu. Pa ceļam bija jāveic dažādi uzdevumi : jāizveido portretu galerija, jāpiezīmē Īa pazodusī aste, jāatbild uz āķīgiem jautājumiem. Sivēna mājā notika aizraujoša spēle ar baloniem, bet pie bišu koka ar aizsietām acīm lielajā maisā jāatrod dažādi priekšmeti un jāuzmin, kas tie ir. Medus pods atradās! (RCB Šampētera filiālbibliotēka).
- "Pavasaris – brīnumdaris" - stāstījums par pavasara norisēm dabā, svinamām dienām, mīklu minēšana. Praktiskā darbošanās - puķu (sanpauliju) stādīšana, kur katra grupiņa savu puķu podiņu saņēma kā dāvanu līdzī uz bērnudārzu, lai turpinātu puķes "novērošanu" (RCB Bērnu literatūras nodaļa).

Radošs process RCB Juglas filiālbibliotēkā

"Karlsona balle" RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā

Jaunākā skolas vecuma bērni

RCB un tās filiālbibliotēkās tradicionāli darbs ar sākumskolas skolēniem tiek veikts visaktīvāk. Pasākumos 1.-4. klašu kolektīviem izmantotas atraktīvas metodes un formas, biežāk - krāsošana, zīmēšana, mīklu konkursi, viktorīnas. Raksturīgi, ka vairāk nekā iepriekš tika organizētas "patriotiskās stundas" – tikšanās ar Valsts robežsardzes pulkvedi (Grīziņkalna filiālbibliotēka), konkurss par Brīvības pieminēkļa tēliem un piedalīšanās lāpu gājienā (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), viktorīnas "Mana Latvija" (RCB filiālbibliotēkas "Avots", "Vidzeme") u.c. Notikušas vairāk kā 40 tikšanās ar populārām personām, rakstniekiem - Laura Dreīže, Luīze Pastore, Juris Zvirgzdiņš, Signe Kvaskova, Uldis Auseklis, Daina Ozoliņa, Ilze Liliāna Millere (Muižzemniece), Arnis Miltiņš, Vladimirs Novikovs, Jekaterina Beļajeva, Leonīds Beļikovs u.c. Atsaucoties skolu pieprasījumam tika veidotas literārās stundas par rakstniekiem un viņu daiļradi - Ē.Kestners (RCB Bolderājas filiālbibliotēka), A. Brigadere un luga "Sprīdītis" (RCB Biķernieku filiālbibliotēka) u.c., bērni varēja piedalīties A. Lindgrēnas dzimšanas dienas svinībās atraktīvā pasākumā "Kukaramba!" (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme").

Interesanti pasākumi:

- "Sakarnieks" – pasākums par informācijas nodošanu cilvēku starpā un dzīvnieku starpā, informācijas nodošanas un saņemšanas veidu apskats un salīdzināšana (RCB Ilģuciema filiālbibliotēka)
- Pasākumu cikls 4.klasei par Valdi Rūmnieku – vispirms katram skolēnam no bibliotēkas piedāvātā klāsta bija jāizvēlas lasīšanai 3 grāmatas, tad notika tematisks sarīkojums par rakstnieku Valdi Rūmnieku un viņa darbiem. Kad grāmatas bija izlasītas, bibliotekāri sagatavoja darba lapas par V.Rūmnieku un arī par visām grāmatām, ko bērni bija lasījuši. Kad darba lapas bija aizpildītas, bija jāpilda nākošais uzdevums – katrs pēc izvēles ilustrēja, kādu no V.Rūmnieka pasakām vai dzejoļiem, tā tapa grāmata. Pasākumu cikla noslēgumā - tikšanās ar rakstnieku un čaklāko dalībnieku apbalvošana (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme")

"Vulkāna izvirdums" RCB filiālbibliotēkā "Pārdaugava"

XBox čempionāts RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā

Vidējā skolas vecuma bērni (pusaudži)

Raksturīgi, ka pēdējo gadu laikā RCB ļoti palielinājies pusaudžiem organizēto pasākumu skaits. Ja agrāk tā bija auditorija, ar kuru netika strādāts daudz, pašreiz situācija kardināli ir mainījusies. Iespējams, ka tas ir viens no iemesliem lasītāju, 5.-9.klašu skolēnu, skaita palielinājumam (skat. sadaļu "Skaitlisko rādītāju dinamika"). Vērojams, ka pārsvarā bibliotekāri organizējuši pasākumus par tematiem, kas pusaudžiem ir saistoši - literatūras apskats "Meitenēm par mīlestību" (RCB Bišumuižas filiālbibliotēka), tikšanās ar stilistu un praktiskā nodarbība (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), ugunsdzēsēju darba iepazīšana (RCB filiālbibliotēka "Pārdaugava") u.c. Populāri bijuši izklaides pasākumi - sporta spēles parkā "Špicbuku olimpiāde" (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis"), Helovīna dienas svinēšana (RCB Pļavnieku, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas), tikšanās ar mūziķi Andri Kiviču (RCB Sampētera filiālbibliotēka) u.c. Ne reti paši pusaudži bijuši pasākumu organizatori un vadītāji - "Talantu fabrika", "Slavas mirklis" (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka), "Talantu klubiņš" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), "Cirks. Cirks. Cirks" u.c. (RCB Mežciema filiālbibliotēka). Sadarbībā ar skolām rīkoti vērienīgi pasākumi, piemēram, "Tolerances diena", kurā piedalījās 3 skolu dažādu tautību bērni. Pasākumā dziesmas un teksti dažādās valodās (latviešu, lietuviešu, krievu, ukraiņu, armēņu, baltkrievu) mijās ar dejām, tika spēlētas spēles (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka).

Interesanti pasākumi:

- "Pirātu ballīte" – vispirms bērniem bija jāveic pārbaudījumi, lai "iestātos pirātos" (priekšmetu meklēšana ar aizvērtām acīm, pārvietošanās neparastos veidos, šaušana mērķi), pēc tam - orientēšanās spēle "Saliec karti un atrod dārgumu lādi!", viktorīna un uzdevumi - galvaspilsētu minēšana, sakāmvārdu turpināšana, gaisa balonu spridzināšana u.c. (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka).
- "Antīkais teātris" – pārrunas par antīko teātri un dramaturgiem, improvizācija par Eiripīda traģēdiju "Alkestīda", kas tika izspēlēta, saglabājot antīkā laika tradīcijas, kur uz skatuves darbojās tikai divi aktieri, nospēlējot visas traģēdijas lomas kora pavadījumā (RCB Daugavas filiālbibliotēka).

Antīkais teātris RCB Daugavas filiālbibliotēkā

Romānu rakstīšanas mēnesis RCB Bērnu literatūras nodaļā

Vecāko klašu audzēkņi (jaunieši)

Organizējot pasākumus vecāko klašu skolēniem, īpaši svarīgas ir bibliotekāra zināšanas un prasme tematu atklāt interesanti. Dažu RCB filiālbibliotēku bibliotekāriem tas izdevies teicami - vidusskolēnu iesaistīšana radošā projektā "Nacionālais romānu rakstīšanas mēnesis : Romāni top bibliotēkā" (RCB Bērnu literatūras nodaļa), zīmēšanas stunda (panorāmas skati pa logu) septiņu vecāko klašu skolēnu grupām "Es zinu: lugā aiz loga. Nedrīkst mainīt neko"(Jānis Ramba) un radošās izstādes veidošana (RCB Bērnu literatūras nodaļa). Jauniešiem lietderīgas bijušas tematiskās stundas - jauno grāmatu apskati 8., 9. un 12.kl. skolēniem (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka), "Drošāka interneta diena" (RCB Daugavas filiālbibliotēka), tikšanās ar datorspeciālistiem - (RCB filiālbibliotēkas "Strazds", "Pārdaugava").

Interesants pasākums:

- "Tetovējums kā māksla" – vizāžista stāstījums par tetovējumu kultūras vēsturi, attēlu demonstrējums, atbildes uz skolēnu jautājumiem par mūsdienu tetovējumu modes tendencēm (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis")

Bērni ar īpašām vajadzībām

Rīgā ir 12 speciālās skolas, 30 speciālās pirmsskolas izglītības iestādes un dienas rehabilitācijas centri bērniem ar īpašām vajadzībām. Vairākumam no specializētajām iestādēm ir sekmīga sadarbība ar kādu no RCB filiālbibliotēkām. Bērni ar īpašām vajadzībām piedalījušies daudzveidīgos pasākumos - radošas aktivitātes : rotaļas, kustību un prāta spēles (RCB filiālbibliotēka "Rēzna" un Juglas, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas), priekšā lasīšanas pasākumi (RCB filiālbibliotēkas "Rēzna", "Zvirbulis" un RCB Čiekurkalna, Ķengaraga, Daugavas un Pļavnieku filiālbibliotēkas), improvizēts teātris (RCB Daugavas filiālbibliotēka), tematiskie pasākumi : "Joku diena" (RCB filiālbibliotēka "Rēzna"), "Mājas dzīvnieki", "Pasakas" u.c. (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), "Daba – mūsu draugs, saudzē to!" (RCB filiālbibliotēka "Zemgale") u.c. Grāmatu apmaiņu (reizi divās nedēļās) rehabilitācijas centra bērniem veica RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkas bibliotekāri, regulāras bērnu ar īpašām vajadzībām izstādes veidoja RCB filiālbibliotēkā "Strazds".

Īpaši atzinīgi vērtējams RCB Ķengaraga filiālbibliotēkas paveiktais, kur bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām tika veltīta nedalīta uzmanība, kur gandrīz ik nedēļu notika kāds nozīmīgs pasākums.

Ģimenes iesaistīšana lasīšanas veicināšanā

Ģimenes iesaistīšana bērna lasīšanas veicināšanā ir ļoti nozīmīga, tāpēc 2012.gadā RCB tika akcentēta šī darba veikšana divos virzienos:

- bērnu vecāku informēšana par bibliotēku, tās pakalpojumiem;
- pasākumi ģimenēm (bērniem kopā ar vecākiem).

Lai rosinātu bibliotēku apmeklējumu, visos Rīgas bērnudārzos tika novietoti RCB sagatavotie plakāti (sadarbībā ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentu), izplatīti filiālbibliotēku bukleti. Par jaunajiem bērnu izdevumiem bibliotekāri stāstīja vecāku sapulcēs (RCB filiālbibliotēka "Rēzna" un Sarkandaugavas filiālbibliotēka), informācija bija pieejama bibliotēku pieaugušo nodaļās. Literatūru par aktuālajiem audzināšanas jautājumiem varēja iepazīt tematiskajos plauktos vecākiem, kas izvietoti bērnu nodaļās (RCB Ilģuciema, Juglas, Imantas filiālbibliotēkas un filiālbibliotēka "Pārdaugava").

Palielinoties pasākumu skaitam interesentiem, vērojams, ka pieaudzis to vecāku skaits, kas iesaistās bibliotēku rīkotajās aktivitātēs bērniem, īpaši nodarbībās mazuļiem – grāmatu fragmentu priekšā lasīšana (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), līdzdalība spēlēs, rotaļās. Vecāki vēlas, lai bērni lasītu, arvien vairāk jūtama lasīšanas vadība, kad vecāki izvēlas bērniem lasāmvielu, rosina viņus piedalīties programmās, akcijās. Pasākumus ģimenēm gada laikā visvairāk organizējuši RCB Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēku bibliotekāri – Jāņu ieskandināšana, konkursi, spēles, koncerti utt.

Interesanti pasākumi:

- "Uz bibliotēku – visi kopā!" - ģimenes dienai veltīts pasākums : koncerts, ģimeņu priekšnesumi, radošā darbnīca, spēles un konkursi bērniem un vecākiem, lasošāko, radošāko un aktīvāko ģimeņu apbalvošana – biļetes kopīgam Leļļu teātra apmeklējumam, saldumi (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka)
- Jauno grāmatu apskats bērniem kopā ar vecākiem – stāstījums par jaunajām grāmatām, pārrunas par grāmatām, fragmentu skaļā lasīšana, kustības spēles (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka)

Sadarbība ar skolām

Lai informētu skolēnus par bibliotēku un tās pakalpojumiem, visās Rīgas vispārīgizglītojošās skolās ir izvietoti RCB plakāti (sadarbībā ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentu). Kopumā sadarbību ar skolām RCB bibliotekāri vērtē atzinīgi - ar atzīmi 7 (skalā no 1 līdz 10). Pārsvārā izveidota sekmīga sadarbība, tomēr ir vairāki faktori, kas rada nesapratni – skolotāji ir noslogoti, nav laika organizēt klašu apmeklējumu uz bibliotēku, dažās skolās noteikumi paredz, ka ārpuskolas pasākumi var notikt tikai pēc mācību stundām, ka jaunāko klašu skolēni ārpuskolas var doties tikai ar vecāku atļaujām utt. Vēlama ir skolu bibliotekāru un publisko bibliotekāru darba vienota koordinēšana, metodiska sadarbība.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

RCB bibliotekāri raksturo darbu ar bērniem un jauniešiem problemātiku:

- "Mūsdienās bērniem daudz laika aizņem internets un liela slodze skolās, citam gluži vienkārši neatliek laika" (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka)
- "Bieži rodas problēmas ar pusaudžu uzvedību bibliotēkā. Situācija mainās uz labo pusi, ja pusaudžus iesaista pasākumos, kā arī bibliotekāri akceptē pusaudžu velmi pašiem piedalīties pasākumu organizēšanā" (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka)
- "Bērnu vecumā no 12 – 16 gadiem vairāk saista datorspēles nevis grāmatu lasīšana. Problēmu varētu risināt, iesaistot klašu audzinātājus un literatūras skolotājus - atvēlēt 1 audzināšanas stundu, kuras laikā tiek apmeklēta bibliotēka" (RCB Ilģuciema filiālbibliotēka)
- "Darbiniekiem, kas strādā ar bērniem un jauniešiem vajag patiku, vēlmi un entuziasmu, pietiekoši daudz laika, dažādas prasmes, motivāciju" (RCB Juglas filiālbibliotēka)
- "Bērniem patīk uzturēties bibliotēkā, bet lasīšana nav katra bērna iemīļotākā nodarbošanās. Daudziem lasīšana sagādā grūtības un viena izlasīta grāmata gadā ir liels sasniegums. Bērniem galvenais ir sajūst labvēlīgu bibliotekāra uzmanību, iekļautību un taisnīgu, vienlīdzīgu attieksmi pret visiem" (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis")
- "Būtu nepieciešama papildus materiālā bāze, lai veidotu interesantākus pasākumus un radošās darbnīcas. Un, protams, arī lielāka atsauce no skolotāju puses" (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme")

Pārskatā izmantoti RCB filiālbibliotēku arhīvu un D. Ģeibakas (RCB Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja) foto.

RCB struktūrvienību pārskatus apkopojā
RCB Bibliotēku dienesta galvenā speciāliste
I. Stranga